Lausunto Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle Kestävän kasvun rahoitusta koskevasta toimintasuunnitelmasta

Jussi Nykänen / GreenStream Network Oy, Epiqus Oy

1. Taustaa

GreenStream Network Oy kehittää, rahoittaa ja toteuttaa lähinnä suomalaiseen teknologiaan perustuvia energiatehokkuushankkeita Kiinassa. Hankkeita on toteutettu kymmenen ja ne perustuvat Sarlin Oy:n ja Runtech Systems Oy:n teknologioihin. Mukana hankkeissa on ollut yhteensä noin 10 suomalaista tai pohjoismaista yritystä. GreenStreamin osakkaina ovat mm. NEFCO ja Ilmarinen. Kiinassa toiminnan kasvattamista on ollut mahdollistamassa myös Finnfund.

Vaikuttavuussijoittamiseen keskittyvä yhteiskunnallinen yritys ***Epiqus Oy*** on Pohjoismaiden ensimmäinen rahastojen hallinnoija joka on saanut rahastoilleen European Social Entrepreneur Fund -statuksen (EuSEF). Yritys kehittää ja hallinnoi rahastoja jotka sijoittavat yhteiskunnallisten ongelmien ehkäisyyn. Ensimmäiset rahastot keskittyvät työhyvinvoinnin parantamiseen, maahanmuuttajien kotouttamiseen ja työllistämiseen sekä lasten & nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Viimeistä toteutetaan yhdessä rahastoyhtiö FIMin kanssa. Maahanmuuttajia työllistävä rahasto on Euroopan suurin Social Impact Bond (SIB) -rahasto ja siihen ovat sijoittaneet mm. Euroopan Investointirahasto (ESIR-ohjelmasta), SOK-Yhtymä, Tradeka ja Sitra.

2. Toimintasuunnitelmasta

Tavoite ohjata taloutta kohti kestävämpiä investointeja on ensiarvoisen tärkeä. Ilman selkeyttäviä toimenpiteitä investoinnit ympäristöön, yhteiskunnan hyvinvointiin ja kestävyyttä parantaviin toimintamalleihin eivät riitä. Rahantarve on huima: YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemiseksi arvioidaan tarvittavan yli 5000 miljardin dollarin vuotuiset investoinnit. Nykyisen investointitahdin riittämättömyys ei lähde sijoittajien välinpitämättömyydestä –mielenkiinto kestäviin investointeihin on vahvassa kasvussa, esimerkiksi vaikuttavuussijoitusmarkkinat ovat kasvaneet viimeiset 10 vuotta lähes 30% vuodessa markkinoiden koon lähestyessä nyt sadan miljardin euron rajapyykkiä – vaan ennemminkin kestävien rahoitusmarkkinoiden uutuudesta ja uutuuden mukanaan tuomista epävarmuuksista.

Tavoite luoda kestävän toiminnan yhtenäinen luokitusjärjestelmä on hyvä ja kannatettava. Luokitusjärjestelmän puuttuminen hidastaa kasvua usealla tavalla: rahoitettavat kohdeyritykset eivät tiedä miten heitä tullaan arvioimaan eikä sijoittajilla ole varmuutta siitä, että heidän sijoituksensa täyttää kestävyyden määritelmät. Nyt toimijat käyttävät moninaisia menetelmiä kestävyyden osoittamiseen mikä tekee markkinoiden ja saavutettavan kestävän kehityksen määrittelyn ja mittaamisen haastavaksi.

Myös EU:n standardit ja merkinnät kestäville rahoitustuotteille on hyvä tavoite. Erilaisten sijoitusinstrumenttien rakentamista ja markkinoille tuomista ei kuitenkaan kannata lähteä rajaamaan liian tiukasti sillä kestäviä kohteita on hyvinkin erilaisia, esimerkiksi kotimaiseen uusiutuvan energian laitokseen sijoittava instrumentti on varmasti rakenteeltaan hyvin erilainen kuin intialaisia naisia ja lapsia tukeva instrumentti, ja sijoittajille on hyvä jättää vapaus valita minkälaiseen toimintaan he haluavat lähteä.

Komission tapa lähteä liikkeelle ympäristöasioista, etenkin ilmaston muuttumisen hidastamisesta, on ymmärrettävä. Ympäristöinvestoinnit ovat yleensä luonteeltaan yksinkertaisempia ja helpommin analysoitavia. Kiinnostus sosiaalisia vastuullisia rahoitustuotteita kohtaan on kuitenkin kasvamassa nopeasti ja siksi olisi toivottavaa, että työ tämänkin sektorin kehittämiseksi aloitettaisiin mahdollisimman pikaisesti. Suomi on tällä sektorilla manner-Euroopan johtava maa ja meillä on osaamista jota voidaan viedä myös rajojen ulkopuolelle.

Markkinoiden selkeyttämisen lisäksi Komissio nostaa esille tarpeen helpottaa investoimista kestäviin hankkeisiin, etenkin pieniin sellaisiin. ESIR on hyvä pohja tälle työlle mutta on huomattava myös mahdollisuus käyttää kansallisia rahoitusorganisaatioita tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Suomessa Finnfund on aktiivinen projektirahoituksessa mutta esimerkiksi Finnveran ja TESIn sijoitusten painopistealueita voitaisiin miettiä uudelleen lähtien tarpeesta kiihdyttää investointeja (pieniin) projekteihin.

Kestävyyden sisällyttäminen riskienhallintaan on hyvä tavoite ja sen saavuttaminen tukisi merkittävästi koko rahoitussektoria. ESG-kriteeristöjen hyödyntäminen on suuremmille sijoittajille tuttua mutta pienempien sijoittajien ja rahoitustoimijoiden osalta käytännöt ovat hyvinkin vaihtelevia. Yhtenäisyyden lisääminen tekisi markkinoista läpinäkyvämmät ja tehokkaammat – olettaen, että toteutettavat toimenpiteet eivät aiheuta liikaa byrokratiaa.

Tehokkain tapa saada kestävyys osaksi yritysten toimintaa olisi löytää ratkaisuja joilla ESG-asiat saataisiin euromääräistettyä. EU:n päästökauppa antoi hyvän esimerkin siitä miten yritysten toiminta muuttui kun ympäristösuureelle annettiin hinta: hinta heijastui yritysten tuloksiin ja johdon bonusrakenteisiin mikä nosti merkittävästi yritysten tarvetta ja halua ottaa uusi markkina huomioon. EU:n päästökauppajärjestelmän heikko tuloksellisuus ei perustunut itse järjestelmään vaan päästövähennystavoitteiden asettamisen poliittisiin haasteisiin.

On selvää, että toimenpiteiden vaikuttavuus kestävien rahoitusmarkkinoiden kasvattamisessa riippuu toteuttamisen tehokkuudesta. Selvityksiin perustuva etenemistapa on kannatettava sillä kyseessä on suuri hanke ja siksi tietojen keruu ja asiantuntijoiden kuuleminen on toteutettava huolella. Avainkysymys on kuitenkin, että millä aikavälillä ja miten toimenpiteet saadaan toteutettua. Ratkaistavilla asioilla, esim. ilmastonmuutoksen rajoittamisella, on kiire ja siksi EU-tason toimenpiteitä olisi hyvä tukea kansallisilla aloitteilla. Yritykset ja rahoittajatahot ovat valmiita etenemään nopeasti - ja tekevätkin sitä jo.